

ELEMENTY I PODZESPOŁY KONSTRUKCYJNE TELETECHNICZNE	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-89
	Gniazda i wtyczki mikrotelefonowe	3213-23
	Ogólne wymagania i badania	Zamiast BN-76/3213-17 BN-76/3213-18
		Grupa katalogowa 1956

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są gniazda i wtyczki mikrotelefonowe GM-5 i WM-5 stosowane głównie w obwodach urządzeń teletechnicznych przystosowane do pracy w pomieszczeniach zamkniętych, w klimacie umiarkowanym.

Kategoria klimatyczna 40/055/10 wg PN-84/E-04600.

1.2. Określenia — wg PN-73/T-01020/02.

2. PODZIAŁ

2.1. Rodzaje gniazd

W zależności od zastosowanego dodatkowego zespołu zestyków rozróżnia się rodzaje gniazd:

GM-5/0 — bez dodatkowego zespołu zestyków,

GM-5/1 — z zestykiem zwiernym,

GM-5/21 — z zestykiem przełącznym zwykłym,

GM-5/3 — z zestykiem przełącznym bezprzerwowym.

2.2. Rodzaje wtyczek

WM-5 — uniwersalna przeznaczona dla wszystkich gniazd rodzaju GM-5.

3. WYMAGANIA

3.1. Główne wymiary — wg norm przedmiotowych.

3.2. Konstrukcja — wg norm przedmiotowych.

Gniazda i wtyczki powinny być tak skonstruowane, aby części jednego rodzaju gniazd i wtyczek nie było można połączyć z częściami innego rodzaju gniazd i wtyczek oraz aby wtyczki nie mogły być wetknięte do gniazd instalacji elektrycznej. Gniazdo powinno uniemożliwiać włożenie wtyczki odwrotną stroną.

Gniazda i wtyczki o jednakowym systemie kierunkowości łączenia powinny umożliwiać tylko prawidłowe łączenie, natomiast o różnych systemach kierunkowości nie powinny umożliwiać żadnych połączeń.

Przewód przyłączeniowy wtyczki powinien być zabezpieczony przed obracaniem się dookoła własnej osi oraz przed uszkodzeniem w miejscu wprowadzenia do wtyczki pod wpływem obrotów wolnego końca przewodu.

Przewód przyłączeniowy do wtyczki powinien być zabezpieczony przed wyciągnięciem pod wpływem działania siły poosiowej o wartości 30 N w czasie 10 s. Przesunięcie przewodu nie powinno przekraczać 2 mm w stosunku do krawędzi elementu zaciskającego przewód. Przewód przyłączeniowy powinien być zabezpieczony przed nadmiernym zginaniem i przesunięciem w miejscu wprowadzenia do wtyczki.

3.3. Rezystancja izolacji między sprężynami stykowymi gniazda i wtyczki oraz między sprężynami stykowymi w gnieździe mikrotelefonowym mierzona prądem stałym o napięciu $100 \div 250$ V powinna być nie mniejsza niż 500 M Ω , a po próbie wytrzymałości na wilgotne gorąco stale nie mniejsza niż 20 M Ω .

3.4. Rezystancja stykowa gniazda i wtyczki oraz zestyków sprężyn nie powinna być większa niż 60 m Ω . Po próbie trwałości i wytrzymałości na wilgotne gorąco stale nie powinna być większa niż 100 m Ω .

3.5. Wytrzymałość elektryczna izolacji. Izolacja między częściami metalowymi nie połączonymi między sobą elektrycznie powinna wytrzymać, bez przeskoku iskry i przebicia, w czasie 1 min napięcie skuteczne prądu przemiennego o wartości: $U_p = 3U_n$, lecz nie mniej niż 500 V, gdzie:

U_p — napięcie probiercze,

U_n — napięcie znamionowe.

3.6. Wytrzymałość mechaniczna odgiętki. Odgiętka nie powinna ulec trwałememu odkształceniu po 50 000 przegięć wywołanych działaniem siły naprzemiennej o częstości nie większej niż 2/s. Amplituda przegięć swobodnego końca odgiętki powinna wynosić 20 ± 2 mm.

3.7. Wytrzymałość mechaniczna końcówek oraz zamocowania sprężyn stykowych w korpusie. Końcówki zamocowane w korpusie podzespołu powinny wytrzymać działanie siły 20 N przykładanej stopniowo (wzdłuż osi końcówki) w czasie 10 ± 1 s wg PN-87/E-04619 próba U_{a1} .

Końcówki lutownicze sprężyn stykowych powinny wytrzymać 1 cykl zginania wg PN-87/E-04619 próba U_b .

Zgłoszona przez Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Telekomunikacji
 Ustanowiona przez Dyrektora Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Telekomunikacji dnia 5 września 1989 r.
 jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1990 r.
 (Dz. Norm. i Miar nr 9/1989, poz. 23)

Wyprowadzenia dociskowe ze sworzniami gwintowanymi powinny wytrzymać moment skręcający wg PN-87/E-04619 próba Ud, tabl. 4.

3.8. Naciski stykowe sprężyn gniazda na powierzchni stykowej włożonej do gniazda wtyczki mikrotelefony powinny wytrzymać moment skręcający 3 ÷ 10 N, natomiast naciski stykowe na stykach co najmniej 0,35 N. Po badaniach trwałości naciski stykowe nie powinny się zmienić więcej niż o 20%.

3.9. Siła wyciągania wtyczki z gniazda powinna wynosić 8 ÷ 16 N.

3.10. Wytrzymałość na udary. Gniazdo i wtyczka powinny wytrzymać bez uszkodzeń 3000 uderzeń rozdzielonych pomiędzy 3 kolejne kierunki działania w próbie Eb wg PN-85/E-04605/02 przy przyspieszeniu szczytowym 245 m/s², czasie trwania uderu 6 ms i zmianie szybkości 0,94 m/s.

3.11. Wytrzymałość na wibracje sinusoidalne. Wtyczka i gniazdo powinny wytrzymać bez uszkodzeń próbę Fc wg PN-86/E-04606/03 o parametrach 20 cykli przestrajania w czasie 1 h 45 min, przedział częstotliwości 10 ÷ 55 Hz z szybkością przestrajania 1 oktawa/min i amplitudzie drgań 0,15 mm.

3.12. Wytrzymałość na spadki swobodne. Wtyczka powinna wytrzymać bez uszkodzeń mechanicznych 100 spadków z wysokości 500 mm na płytkę metalową o grubości 3 mm przymocowaną do deski z twardego drewna o grubości około 10 mm. Częstość spadków powinna wynosić około 10/min. Urządzenie probiercze wg PN-85/E-04605/04 p. 10. Po wykonaniu badań wtyczka nie powinna mieć uszkodzeń części izolacyjnych.

3.13. Wytrzymałość na suche gorąco. Gniazdo i wtyczka powinny wytrzymać próbę Bb wg PN-84/E-04602 w temperaturze 55 ± 2°C w czasie 16 h.

3.14. Wytrzymałość na zimno. Gniazdo i wtyczka powinny wytrzymać próbę Ab wg PN-84/E-04601 w temperaturze -40 ± 3°C w czasie 2 h.

3.15. Wytrzymałość na wilgotne gorąco stałe. Gniazdo i wtyczka powinny wytrzymać 10-dobową próbę Ca wg PN-84/E-04603. Po próbach klimatycznych gniazda i wtyczki powinny spełniać wymagania 3.3; 3.4 i 3.5.

3.16. Trwałość. Gniazdo i wtyczka powinny wytrzymać bez uszkodzeń 50 000 łączy mechanicznych przy obciążeniu zestyków prądem stałym 250 ± 5 mA w obwodzie elektrycznym bezindukcyjnym i bez użycia gasików. Szybkość przy złączeniu nie powinna być większa niż 10 mm/s.

3.17. Cechowanie. Na gnieździe i wtyczce należy umieścić w sposób trwały i czytelny co najmniej:

- oznaczenie rodzaju wg 2.1 i 2.2,
- numer normy przedmiotowej,
- dwie ostatnie cyfry roku produkcji.

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Gniazda i wtyczki o jednakowym oznaczeniu, owinięte papierem należy pakować w pudełko tekturowe.

Na pudełku należy umieścić co najmniej:

- znak wytwórcy,
- oznaczenie wg norm przedmiotowych,
- liczbę sztuk,
- datę produkcji.

Do transportu gniazda i wtyczki w opakowaniach jednostkowych należy umieścić w pudłach, skrzynkach lub pojemnikach transportowych. Na opakowaniach należy umieścić znaki ostrzegawcze wg PN-85/O-79252 wskazujące na konieczność zachowania ostrożności i chronienia przed wpływami atmosferycznymi.

Masa brutto skrzyń nie powinna przekraczać 50 kg, a pudeł lub pojemników — 30 kg.

Na opakowaniach transportowych należy umieścić następujące dane:

- nazwę wytwórcy,
- oznaczenie wg norm przedmiotowych,
- ilość sztuk,
- datę produkcji (miesiąc i rok).

4.2. Przechowywanie. Gniazda i wtyczki należy przechowywać w opakowaniu wg 4.1, w pomieszczeniach zamkniętych, w temperaturze 5 ÷ 35°C i wilgotności względnej 40 ÷ 80%.

4.3. Transport gniazd i wtyczek powinien odbywać się krytymi środkami transportu, w temperaturze -40 ÷ +55°C w opakowaniu wg 4.1. Opakowania powinny być zabezpieczone przed uderzeniami i gwałtownymi przesunięciami.

5. BADANIA

5.1. Program badań

5.1.1. Badania niepełne należy wykonywać podczas odbioru technicznego gniazd i wtyczek mikrotelefony.

Badania te obejmują sprawdzenie wymagań wg tabl. 1 p. 1; 2; 3; 4; 6.

Tablica 1

Lp.	Sprawdzenie	Wymagania	Badania
1	Wymiarów, konstrukcji, cechowania i pakowania	3.1; 3.2 3.17; 4.1	5.4.2 5.4.1
2	Rezystancji izolacji	3.3	5.4.3
3	Rezystancji stykowej	3.4	5.4.4
4	Wytrzymałości elektrycznej izolacji	3.5	5.4.5
5	Wytrzymałości mechanicznej odgiętki	3.6	5.4.6
6	Wytrzymałości mechanicznej końcówek oraz zamocowania sprężyn stykowych w korpusie	3.7	5.4.7
7	Nacisków stykowych	3.8	5.4.8
8	Siły wyciągania	3.9	5.4.9
9	Wytrzymałości na udary	3.10	5.4.10
10	Wytrzymałości na wibracje sinusoidalne	3.11	5.4.11
11	Wytrzymałości na spadki swobodne	3.12	5.4.12

cd. tabl. 1

Lp.	Sprawdzenie	Wymagania	Badania
12	Wytrzymałości na suche gorąco	3.13	5.4.13
13	Wytrzymałości na zimno	3.14	5.4.14
14	Wytrzymałości na wilgotne gorąco stałe	3.15	5.4.15
15	Trwałości	3.16	5.4.16

5.1.2. Badania pełne gniazd i wtyczek należy wykonywać co najmniej raz na 2 lata po każdej zmianie konstrukcji, materiałów lub metod technologicznych. Badania pełne obejmują sprawdzenia wg tabl. 1.

5.1.3. Warunki badań. Wszystkie badania należy wykonywać w normalnych warunkach atmosferycznych wg PN-84/E-04600 p. 5.3. Przed badaniami gniazda i wtyczki powinny być wstępnie stabilizowane w tych warunkach w czasie 12 h.

5.2. Kontrola jakości

5.2.1. Skład i licznosc partii. Przedstawione do odbioru partie powinny zawierać wyroby tego samego rodzaju. Licznosc partii wg tabl. 2.

5.2.2. Sposób pobierania próbek — wg PN-83/N-03010 p. 3.4.

5.2.3. Poziom kontroli — II ogólny wg PN-79/N-03021 p. 2.2.

5.2.4. Wybór i stosowanie planu badań. Jednostopniowy plan badań dla kontroli normalnej — wg tabl. 2. Wybór i stosowanie kontroli obostrzonej i ulgowej oraz warunki przejścia — wg PN-79/N-03021.

Tablica 2

Licznosc partii sztuk	Grupa wymagań wg tabl. 3					
	1			2		
	<i>n</i>	<i>m</i> ₁	<i>m</i> ₂	<i>n</i>	<i>m</i> ₁	<i>m</i> ₂
do 25	5	0	1	5	0	1
26 ÷ 50	8	0	1	8	0	1
51 ÷ 90	13	1	2	13	0	1
91 ÷ 150	20	1	2	20	0	1
151 ÷ 280	32	2	3	32	1	2
281 ÷ 500	50	3	4	50	1	2

n — licznosc próbek,
*m*₁ — liczba kwalifikująca,
*m*₂ — liczba dyskwalifikująca.

5.2.5. Wadliwosc dopuszczalna W_2 max — wg tabl. 3.

Tablica 3

Grupa wymagań	Sprawdzenie wg tabl. 1 lp.	Wadliwosc dopuszczalna W_2 max
1	1; 2; 3; 6	2; 5
2	4	1

5.3. Pobieranie próbek do badań pełnych. Do badań pełnych z partii, która przeszła badania niepełne z wynikiem dodatnim należy pobrać sposobem losowym 15 sztuk gniazd i wtyczek o jednakowym oznaczeniu i poddać je badaniom wg podziału podanego w tabl. 4.

Tablica 4

Sprawdzenie wg tabl. 1 lp.	Nr badanego gniazdka lub wtyczki														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1; 2; 3	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
4; 5; 6; 7; 8; 9	×	×	×	×	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10; 11; 12; 13; 14	—	—	—	—	×	×	×	×	—	—	—	—	—	—	—
15	—	—	—	—	—	—	—	—	×	×	×	×	—	—	—

5.4. Opis badań

5.4.1. Sprawdzenie konstrukcji, cechowania i pakowania należy wykonać przez oględziny nie uzbrojonym okiem przy użyciu odpowiednich narzędzi i przyrządów.

5.4.2. Sprawdzenie głównych wymiarów należy wykonać przyrządami pozwalającymi na pomiary z dokładnością $\pm 0,1$ mm.

5.4.3. Sprawdzenie rezystancji izolacji należy wykonać jedną z trzech metod wg PN-86/T-05122 p. 11, badanie 3 podaną w normach przedmiotowych.

5.4.4. Sprawdzenie rezystancji stykowej należy wykonać jedną z trzech metod wg PN-86/T-05122 badanie 2a) p. 3 lub 2b) p. 4 podaną w normach przedmiotowych.

5.4.5. Sprawdzenie wytrzymałości elektrycznej izolacji należy wykonać jedną z trzech metod wg PN-86/T-05122 p. 12 podaną w normach przedmiotowych.

5.4.6. Sprawdzenie wytrzymałości mechanicznej odgiętki należy wykonać na zamocowanej na sztywno wtyczce mikrotelefonowej. Do badania zastosować specjalne urządzenie. W czasie próby powinna być zapewniona kontrola amplitudy oraz rejestracja liczby przebiegów. Po sprawdzeniu należy dokonać oględzin, czy zostały spełnione wymagania wg 3.6.

5.4.7. Sprawdzenie wytrzymałości mechanicznej końcówek oraz zamocowania sprężyn stykowych w korpusie należy wykonać za pomocą dynamometru i przyrządów zapewniających wykonanie próby wg PN-87/E-04619 rozdz. 2, 4 i 6.

5.4.8. Sprawdzenie nacisków stykowych należy wykonać za pomocą dynamometru z dokładnością wskazań $\pm 5\%$. Odczyt dynamometru należy wykonać w chwili przerwania obwodu elektrycznego przez badany zestyk lub sprężynę. Ramię dynamometru należy przyłożyć do powierzchni stykowej sprężyny na jej osi.

5.4.9. Sprawdzenie siły wyciągania należy wykonać za pomocą dynamometru wyposażonego w specjalny uchwyt. Podczas próby należy zachować równoległość płaszczyzn gniazda i wtyczki.

5.4.10. Sprawdzenie wytrzymałości na udary. Należy wykonać próbę Eb wg PN-85/E-04605/02. Po próbie należy sprawdzić przez oględziny, czy w gniazdkach i wtyczkach nie wystąpiły uszkodzenia lub poluzowania części oraz powtórzyć badania wg 5.4.7 i 5.4.8.

5.4.11. Sprawdzenie wytrzymałości na wibracje sinusoidalne. Należy wykonać próbę Fc wg PN-84/E-04606/03. Po badaniach należy sprawdzić, czy w gniazdkach i wtyczkach nie wystąpiły uszkodzenia

mechaniczne lub poluzowania części oraz powtórzyć badania wg 5.4.7 i 5.4.8.

5.4.12. Sprawdzenie wytrzymałości na spadki swobodne. Należy wykonać próbę Ed wg PN-85/E-04605/04. Po badaniach należy sprawdzić, czy wtyczka nie uległa uszkodzeniu lub nie wystąpiły poluzowania części oraz powtórzyć badania wg 5.4.7 i 5.4.8.

5.4.13. Sprawdzenie wytrzymałości na suche gorąco. Należy wykonać próbę Bb wg PN-84/E-04602. Po badaniach i 2 h stabilizowaniu sprawdzić, czy nie wystąpiły uszkodzenia mechaniczne oraz powtórzyć badania wg 5.4.3; 5.4.4 i 5.4.5.

5.4.14. Sprawdzenie wytrzymałości na zimno. Należy wykonać próbę Ab wg PN-84/E-04601. Po próbie i 2 h stabilizowaniu należy sprawdzić, czy gniazda i wtyczki nie uległy uszkodzeniu oraz powtórzyć badania wg 5.4.3; 5.4.4 i 5.4.5.

5.4.15. Sprawdzenie wytrzymałości na wilgotne gorąco stałe. Należy wykonać próbę Ca wg PN-84/E-04603. Po próbie i 2 h stabilizowaniu należy sprawdzić, czy gniazda i wtyczki nie uległy uszkodzeniu oraz powtórzyć badania wg 5.4.3; 5.4.4 i 5.4.5.

5.4.16. Sprawdzenie trwałości należy wykonać łącznie na stykach gniazda i wtyczki oraz elementach sprzężenia mechanicznego za pomocą przyrządu gwarantującego przez cały czas próby takie prowadzenie, aby osie geometryczne gniazda i wtyczki w fazie złączenia i rozłączenia były równoległe i przesunięte względem

siebie nie więcej niż 0,1 mm. Obciążenie zestyków i szybkość łączenia wg 3.16. Próba powinna być przeprowadzona w cyklu: 20 min pracy i 10 min przerwy po odłączeniu obciążenia. Po próbie należy sprawdzić, czy gniazdko i wtyczki nie uległy uszkodzeniu oraz sprawdzić wartości wg 3.4 i 3.9.

5.5. Ocena wyników badań. Wynik badań niepełnych należy uznać za dodatni jeżeli badana próbka gniazda i wtyczek nie odpowiadających wymaganiom normy nie przekroczyła liczby podanej w tabl. 2.

Wynik badań pełnych należy uznać za dodatni, jeżeli w próbie wszystkie gniazda i wtyczki przeszły badania wg tabl. 4 z wynikiem dodatnim.

Partię gniazd i wtyczek należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli wyniki ostatnich badań pełnych oraz badań niepełnych są dodatnie.

5.6. Zaświadczenie wytwórcy o wynikach badań. Na żądanie zamawiającego wytwórca jest zobowiązany do przedstawienia zaświadczenia o wynikach ostatnio przeprowadzonych badań pełnych.

6. POSTĘPOWANIE Z PARTIĄ UZNANĄ ZA NIEZGODNĄ Z WYMAGANIAMI NORMY

Partię gniazd lub wtyczek mikrotelefonowych uznaną za niezgodną z wymaganiami normy wytwórca ma prawo przesortować lub poprawić i przedstawić do powtórnych badań.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Telekomunikacji, Warszawa.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-76/3213-17 i BN-76/3213-18
Znowelizowano wymagania i badania mechaniczno-klimatyczne na zgodność z IEC 512 odpowiednimi dla tej grupy wyrobów.

3. Normy związane

PN-84/E-04600 Wyroby elektrotechniczne. Próby środowiskowe. Postanowienia ogólne

PN-84/E-04601 Wyroby elektrotechniczne. Próby środowiskowe. Próby A — zimno

PN-84/E-04602 Wyroby elektrotechniczne. Próby środowiskowe. Próby B — suche gorąco

PN-84/E-04603 Wyroby elektrotechniczne. Próby środowiskowe. Próba Ca — wilgotne gorąco stałe

PN-85/E-04605/02 Wyroby elektrotechniczne. Próby środowiskowe. Próba Eb — udary wielokrotne

PN-85/E-04605/04 Wyroby elektrotechniczne. Próby środowiskowe. Próba Ed — spadki swobodne

PN-86/E-04606/03 Wyroby elektrotechniczne. Próby środowiskowe. Próba Fc — wibracje (sinusoidalne)

PN-87/E-04619 Wyroby elektrotechniczne. Próby środowiskowe. Próba U — wytrzymałość końcówek i części mocujących elementów

PN-83/N-03010 Statystyczna kontrola jakości. Losowy wybór jednostek produktu do próbkii

PN-79/N-03021 Statystyczna kontrola jakości. Kontrola odbiorcza wg oceny alternatywnej. Plany badania

PN-85/O-79252 Opakowania transportowe z zawartością. Znaki i znakowanie. Wymagania podstawowe

PN-73/T-01020/02 Elementy stykowe urządzeń elektronicznych. Nazwy i określenia podstawowe

PN-86/T-05122 Podzespoły elektromechaniczne do sprzętu elektronicznego. Podstawowe badania i metody pomiarów. Badania ogólne, ciągłości elektrycznej, rezystancji stykowej, izolacji i wytrzymałości elektrycznej

4. Symbol SWW — 1159-19.

5. Autorzy projektu normy — Witold Jankowski i Andrzej Małyński — Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Telekomunikacji.